

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. gegužės 31 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas), Gedimino Sagačio (pranešėjas) ir Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo A. K. kasacinį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 5 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo A. K. ieškinį atsakovams Rokiškio rajono savivaldybės administracijai ir J. B. dėl turinės ir neturinės žalos atlyginimo, tretieji asmenys Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, J. V.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių savivaldybės deliktinę civilinę atsakomybę ir neturinės žalos dydžio nustatymą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas A. K. prašė priteisti solidariai iš atsakovų Rokiškio rajono savivaldybės administracijos ir J. B. 2052 Eur turinės ir 13 000 Eur neturinės žalos, atsiradusios dėl medžių nukirtimo, atlyginimo.
3. Ieškovas nurodė, kad 2013 m. įsigijo dalį *duomenys neskelbtini* dvaro, jį tvarko, rekonstruoja ir puoselėja parką. 2016 m. kovo 31 d. atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija išdavė gretimo žemės sklypo savininkui atsakovui J. B. leidimą kirsti medžius jam priklausančiame sklype. Atsakovams neįsitikinus, ar visi pažymėti kirsti medžiai yra atsakovo žemės sklypo ribose, buvo nukirsti ir ieškovo žemės sklype esantys brandūs ir sveiki medžiai (du klevai ir trys uosiai), kuriuos pasodino *duomenys neskelbtini* M. R.
4. Ieškovo teigimu, dėl medžių nukirtimo jam padaryta turinė ir neturinė žala, šią turi atlyginti abu atsakovai solidariai, nes ji atsirado dėl abiejų jų neteisėtų veiksmų. Turtinę žalą jis apskaičiavo pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro patvirtintus želdinių atkuriamosios vertės įkainius. Buvo iškirsta gražiausia medžių linija, kuri sudarė vientisą kraštovaizdžio elementą, išniekintas *duomenys neskelbtini* M. R. palikimas, o pats ieškovas patyrė stiprius išgyvenimus ir pablogėjo jo sveikata, todėl jis patyrė neturinę žalą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų sprendimų esmė

5. Panevėžio apylinkės teismas 2019 m. gruodžio 10 d. sprendimu ieškinį patenkino iš dalies: priteisė ieškovui A. K. solidariai iš atsakovų Rokiškio rajono savivaldybės administracijos ir J. B. 711 Eur turinės ir 4000 Eur neturinės žalos atlyginimo bei 5 proc. dydžio procesines palūkanas; priteisė ieškovui iš atsakovo J. B. 315 Eur turinės ir 1000 Eur neturinės žalos atlyginimo bei 5 proc. dydžio procesines palūkanas.
6. Teismas išvažiuojamajame posėdyje specialistų pagalba nustatė, kad ieškovo ir atsakovo žemės sklypų riba yra neaiški, todėl kieno žemės sklype augo nukirsti medžiai, galima buvo nustatyti tik atlikus žemės sklypo kadastrinius matavimus. Pagal šiuo metu atliktus ir įregistruotus žemės sklypo kadastrinius matavimus, nukirsti medžiai (du klevai ir trys uosiai) augo ieškovo žemės sklype. Atsakovas J. B. kadastrinių matavimų neginčija.
7. Teismas nurodė, kad pareigą išsiaiškinti, ar medžiai auga atsakovo žemės sklype, turėjo atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija, kuri išdavė jam leidimą kirsti medžius. Tačiau atsakovės atstovas (seniūnas) žemės sklypų ribą nustatė vizualiai, t. y. neįsitikinęs, kad medžiai tikrai auga atsakovo žemės sklype, taip pat nepatikrino medžių būklės, o bylos duomenimis, nukirsti medžiai buvo sveiki, nekėlė jokios grėsmės ir neaugo labai arti atsakovo ūkinių pastatų.
8. Teismas konstatavo, kad atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija, sprendama leidimo kirsti medžius išdavimo klausimą, pažeidė bendro pobūdžio atsargumo ir rūpestingumo pareigą, todėl nustatytos jos deliktinės civilinės atsakomybės sąlygos – neteisėti veiksmai, kaltė ir priežastinis ryšys tarp jos neteisėtų veiksmų išduodant leidimą kirsti medžius ir žalos (medžių nukirtimo) atsiradimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.271 straipsnis).
9. Teismas taip pat konstatavo, kad atsakovas J. B. nebuvo pakankamai atidus ir rūpestingas, nes, prašydamas išduoti leidimą kirsti medžius, žinodamas, jog jie auga ant ar netoli jo ir ieškovo žemės sklypo ribos, neįsitikino, kad jie tikrai auga jo žemės sklype. Jis nukirto keturis

ieškovo medžius turėdamas savivaldybės leidimą ir vieną medį nukirto savavališkai, taip padarė ieškovui žalos. Byloje nustatytos visos jo deliktinės civilinės atsakomybės sąlygos.

10. Teismas vertino, kad yra objektyvusis atsakovų bendrininkavimas, nes abiejų jų veiksmai buvo būtinoji žalos atsiradimo priežastis – atsakovė Rokiškio rajono savivaldybė administracija išdavė leidimą kirsti medžius, o atsakovas J. B. juos nukirto, todėl žalos atlyginimas priteistinas iš jų solidariai.
11. Teismas nurodė, kad ieškovas pagrįstai apskaičiavo žalą pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. D1-343 patvirtintus želdinių atkuriamosios vertės įkainius. Ieškovo prašomą priteisti turtinę žalą – 2052 Eur teismas sumažino pusiau – 1026 Eur, atsižvelgdamas į tai, kad nukirsti medžiai augo ant sklypo ribos, o vieną iš medžių riba kerta per kelmą, taip pat į tai, kad žala padaryta ne tyčiais veiksmais, o dėl atsakovų nerūpestingumo ir neatsargumo.
12. Teismas nusprendė, kad dėl nukirstų medžių ieškovas neabejotinai patyrė emocinius išgyvenimus, nusiminimą, neviltį, nes medžiai sudarė ieškovui svarbų dvarą, kurį jis siekia atgaivinti, parko fragmentą, jis kūrė planus ten pastatyti suoliuką, medžiai buvo jam brangūs, skleidė ramybę. Kiekvienais metais į dvarą suvažiuoja universiteto dėstytojai ir kiti jo palikimu besidomintys žmonės, kurie gėrėsi gražiu kraštovaizdžiu. Tačiau, teismo vertinimu, neturtinė žala (13 000 Eur) yra nepagrįstai didelė, nes ieškovas neįrodė, kad dėl medžių nukirtimo būtų patyręs didelius dvasinius sukrėtimus ir emocinę depresiją. Todėl teismas nusprendė, kad ieškovui iš abiejų atsakovų solidariai priteistina 4000 Eur neturtinės žalos atlyginimo už keturis nukirstus medžius turint išduotą leidimą ir 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimo iš atsakovo J. B. už vieną savavališkai nukirstą medį.
13. Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovų apeliacinius skundus, 2020 m. birželio 5 d. sprendimu ieškinį atsakovei Rokiškio rajono savivaldybės administracijai dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo atmetė; ieškinį atsakovui J. B. dėl neturtinės žalos atlyginimo atmetė; priteisė ieškovui iš atsakovo J. B. 1026 Eur turtinės žalos atlyginimo ir 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
14. Kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada dėl deliktinės civilinės atsakomybės taikymo atsakovui J. B. ir teisingai apskaičiuoto turtinės žalos atlyginimo, tačiau nesutiko su teismo motyvais, kad atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija pažeidė bendro pobūdžio atsargumo ir rūpestingumo pareigą išduodant leidimą ir dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo.
15. Kolegija nurodė, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-87 patvirtinto Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo (toliau – ir Tvarkos aprašas) 6 punkte nustatyta, jog, gavusi prašymą kirsti medžius, savivaldybės administracija organizuoja leidimo išdavimo nagrinėjimą, t. y. įvertinama prašomų kirsti, persodinti, kitaip pašalinti medžių ir krūmų būklė vietoje ir kirtimo priežastis. Tvarkos aprašo 9 punkte nustatyta, kad, išduodant leidimą, savivaldybės tarnautojas ar komisija prioritetą teikia esamų sveikų, gyvybingų, estetinių ir ekologinių požuriu vertingų, perspektyvių želdinių išsaugojimui, jei reikia, pasiūloma medžius genėti. Leidimas šalinti saugotinus medžius ir krūmus išduodamas įsitikinus, kad šie želdiniai kelia fizinę grėsmę žmonėms, statiniams ar eismui, ligų ar kenkėjų židinių susidarymo pavojų arba nėra kitų priimtinių alternatyvių sprendimų išsaugoti želdinius statant ar rekonstruojant statinius.
16. Kolegijos vertinimu, atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija atliko visus būtinus veiksmus leidimui kirsti medžius išduoti, t. y. vertino Nekilnojamojo turto registro įrašus apie atsakovį J. B. priklausančią žemės sklypą, pateiktą atsakovo žemės sklypo planą ir atsakovo paaiškinimą apie esančią žemės sklypo ribą, todėl nusprendė, kad yra pagrindas atmesti ieškinį atsakovei Rokiškio rajono savivaldybės administracijai.
17. Kolegija, spręsdama klausimą dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo ieškovui iš atsakovo J. B., sutiko su atsakovų teiginiais, kad medžių iškirtimas kraštovaizdžio nepakeitė; ieškovas dalį dvaro įsigijo tik 2013 m., o jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Rokiškyje; trečiajam asmeniui dvaro bendraturtei J. V. (M. R. dukteriai) ši vieta yra brangesnė puoselėjama prisiminimais nei ieškovui, todėl nesutiktina, kad ieškovui medžiai buvo labai brangūs kaip puoselėjamas prisiminimas; psichologės psichoterapeutės pažymos neįrodo ieškovo patirtų išgyvenimų, nes pateiktos praėjus dviem metams po medžių nukirtimo. Kolegija konstatavo, kad nebuvo pagrindo priteisti ieškovui neturtinės žalos atlyginimą, todėl šį ieškinio reikalavimą atmetė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu ieškovas A. K. prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą, priteisti iš atsakovų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 18.1. Apeliacinės instancijos teismas, atmetęs ieškinį atsakovei Rokiškio rajono savivaldybės administracijai, netinkamai taikė [CK](#) 6.246–6.249 straipsnius, 6.263 straipsnio 2 dalį, 6.271 straipsnio 1 dalį, pažeidė Tvarkos aprašo nuostatas. Ieškovo nuomone, atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija pažeidė Tvarkos aprašo nuostatas, nes neorganizavo leidimo išdavimo nagrinėjimo, t. y. neįvertino prašomų kirsti medžių būklės, neišsiaiškino jų kirtimo priežasčių, neapžiūrėjo medžių natūroje, o iš pateiktų jai dokumentų nebuvo matyti, kokia yra medžių būklė ir ar būtina juos kirsti, todėl atsakovei turi būti taikoma solidarioji civilinė atsakomybė.
 - 18.2. Apeliacinės instancijos teismas išėjo už atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos apeliacinio skundo ribų, nes atsakovė neginčijo pirmosios instancijos teismo sprendime kitų nustatytų jos civilinės atsakomybės sąlygų, t. y. neteisėtų veiksmų, kaltės, žalos ir priežastinio ryšio tarp neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos.
 - 18.3. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė teisės normas, reglamentuojančias turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą, bei nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl neturtinės žalos atlyginimo. Ieškovo nuomone, tai, kad jis neabejotinai patyrė neturtinę žalą dėl atsakovų neteisėtų veiksmų, patvirtina byloje nustatytos aplinkybės ir pateikti įrodymai. Ieškovas pažymi, kad jis visą savo laiką ir lėšas skiria *duomenys neskelbtini* dvarui ir jo parkui puoselėti. Nukirtus medžius, buvo pažeistas kraštovaizdis, sudarkytas vaizdas yra visada jam prieš akis ir jis nuolat patiria neigiamas emocijas, dėl to pablogėjo jo sveikata. Jis neturi jokių galimybių atkurti pažeistą kraštovaizdį, nes iš naujo pasodinti medžiai savo brandą pasiekę tik po 40–50 metų. Dėl turtinės žalos atlyginimo ieškovas tik deklaratyviai nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CK](#) 6.246, 6.249 ir 6.263 straipsnius, neargumentuodamas šio teiginio.
19. Atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti, o apeliacinės instancijos teismą palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - 19.1. Apeliacinės instancijos teismas neišėjo už apeliacinio skundo ribų. Nors atsakovė apeliaciniame skunde tiesiogiai nenurodė argumentų dėl jos solidariosios civilinės atsakomybės, tačiau, nesutikdama su teismo sprendimu dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo priteisimo, kartu nesutiko ir dėl kitų jos civilinės atsakomybės sąlygų egzistavimo.
 - 19.2. Atsakovė atliko visus būtinus veiksmus leidimui kirsti medžius išduoti, o ieškovo kasacinio skundo argumentai, kad ji neorganizavimo leidimo išdavimo nagrinėjimo, t. y. neįvertino prašomų kirsti medžių būklės vietoje ir nesiaiškino kirtimo priežasčių, prieštarauja byloje esantiems rašytiniams įrodymams, t. y. atsakovo pateiktam prašymui išduoti leidimą, prie jo pridėtiems VĮ Registrų centro pažymėjimui ir žemės sklypo planui bei seniūno atliktam faktiniam aplinkybių patikrinimui vietoje.

- 19.3. Ieškovas neginčijo pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies dėl jam priteistos turtinės žalos atlyginimo dydžio, todėl neaišku, ką jis skundžia kasacinio skundo argumentais.
- 19.4. Ieškovo nurodyti argumentai dėl neturtinės žalos patyrimo ir pateikti medicininiai dokumentai neįrodo, kad jis patyrė neturtinę žalą ir kad jo sveikatos sutrikimų priežastis buvo būtent medžių nukirtimas.
20. Atsakovas J. B. atsiliepimu į kasacinį skundą sutinka su ieškovo prašymu panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalį, kuria atmetas ieškiny atsakovei Rokiškio rajono savivaldybės administracijai ir ieškovui iš atsakovo J. B. priteista 1026 Eur turtinės žalos atlyginimo bei procesinės palūkanos, nes, atsakovo nuomone, būtent atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija yra atsakinga už leidimo kirsti medžius išdavimą, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai priteisė iš jos solidariai turtinės žalos atlyginimą. Atsakovas nesutinka su kasacinio skundo argumentais dėl priteistos turtinės žalos dydžio ir neturtinės žalos atlyginimo nepriteisimo. Atsakovas prašo priteisti jam jo patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 20.1. Ieškovas kasaciniame skunde nenurodė, kokias teisės normas pažeidė apeliacinės instancijos teismas, palikdamas galioti pirmosios instancijos teismo nustatytą turtinės žalos atlyginimo dydį. Iš kasacinio skundo argumentų neaišku, ką ieškovas konkrečiai skundžia.
- 20.2. Ieškovas, teigdamas, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nepriteisė jam neturtinės žalos atlyginimo ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, nepateikė nė vieno precedento, suformuoto bylose, analogiškose nagrinėjamai bylai.
21. Trečiasis asmuo Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos atsiliepimu į kasacinį skundą prašo dėl kasacinio skundo tenkinimo spręsti teismo nuožiūra, trečiasis asmuo neturi pretenzijų atsakovui J. B., nes jis atlygino kraštovaizdžiui padarytą žalą.
22. Trečiasis asmuo Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinio skundo pagrįstumą spręsti teismo nuožiūra.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

23. Kasaciniu skundu skundžiama apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalis, kuria netenkinti ieškovo reikalavimai dėl atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos solidariosios atsakomybės ir neturtinės žalos atlyginimo priteisimo, todėl kasacinės bylos nagrinėjimo objektas yra materialiosios teisės normų, reglamentuojančių deliktinę civilinę atsakomybę ir neturtinės žalos atlyginimą, aiškinimo ir taikymo klausimai. Kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskųstus teismų sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu; nagrinėdamas bylą, yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytų aplinkybių ([CPK 353 straipsnio](#) 1 dalis).

Dėl savivaldybės deliktinės civilinės atsakomybės už žalą, padarytą išdavus neteisėtą leidimą kirsti medžius

24. Žalos, atsiradusios dėl savivaldybės neteisėtų veiksmų, atlyginimą reglamentuoja [CK 6.271 straipsnis](#). Šioje teisės normoje įtvirtinta griežtoji valstybės ir savivaldybės civilinė atsakomybė, t. y. atsakomybė be kaltės: dėl valdžios institucijų neteisėtų aktų atsiradusi žala atlyginama nepaisant konkretaus tarnautojo ar kito institucijos darbuotojo kaltės ([CK 6.271 straipsnio](#) 1 dalis). Tai reiškia, kad valstybės, savivaldybės civilinei atsakomybei aptariamai kilti turi būti nustatytos trys civilinės atsakomybės sąlygos: neteisėti veiksmai (neveikimas), žala ir priežastinis neteisėtų veiksmų (neveikimo) bei žalos ryšys. Nurodytas civilinės atsakomybės sąlygas privalo įrodyti ieškovas ([CPK 178 straipsnis](#)). Kai neįrodyta bent viena iš būtinųjų sąlygų, civilinė atsakomybė negali būti taikoma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-189/2010](#); 2020 m. lapkričio 19 d. nutartis [Nr. e3K-3-307-969/2020](#), 36 punktas).
25. [CK 6.271 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta, kad valstybės ar savivaldybės civilinė atsakomybė pagal šį straipsnį atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti. Kasacinio teismo išaiškinta, kad, sprendžiant dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų kaip civilinės atsakomybės pagal [CK 6.271 straipsnį](#) sąlygos, be kita ko, taikytina [CK 6.246 straipsnio](#) 1 dalis, pagal kurią teisiskai reikšminga ne tik tai, ar valdžios institucijos turėjo teisinę pareigą, ar objektyviai ją vykdė ir ar vykdė tinkamai, bet ir tai, ar jos nepažeidė bendrosios rūpestingumo pareigos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-90/2013](#); 2016 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-528-706/2016](#), 23 punktas). Kasacinio teismo išaiškinta, kad [CK 6.263 straipsnyje](#) įtvirtinta kiekvieno asmens pareiga laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais (veikimu, neveikimu) nepadarytų kitam asmeniui žalos, taikoma ir viešajai civilinei atsakomybei, kurios subjektas yra savivaldybė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-377/2008](#); 2013 m. spalio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-475/2013](#); kt.).
26. Nagrinėjamoje byloje ieškovas atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos veiksmų neteisėtumą grindžia tuo, kad ši išdavė atsakovui J. B. leidimą kirsti medžius, o šio leidimo pagrindu atsakovas nukirto ne tik savo medžius, bet ir keturis ieškovo medžius, augusius šalia atsakovo žemės sklypo ribos. Taip įvyko dėl to, kad atsakovės darbuotojai tik vizualiai nustatė ieškovo ir atsakovo žemės sklypų ribą, tinkamai neįsitikinę, jog visi pažymėti kirsti medžiai yra atsakovo J. B. žemės sklypo ribose.
27. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad 2016 m. kovo 31 d. Rokiškio rajono savivaldybės Kriaunų seniūnijos seniūnas A. R išdavė atsakovui J. B. leidimą Nr. LR-19 nukirsti 21 medį *duomenys neskelbtini* Rokiškio r. Leidimas 2016 m. liepos 27 d. buvo suderintas su Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos bei 2016 m. balandžio 28 d. su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos. Atsakovas J. B. prie prašymo išduoti kirsti medžius buvo pateikęs žemės sklypo planą ir viešo registro duomenis apie jam nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą. Leidimo išdavimo dieną nei ieškovas, nei atsakovas nebuvo atlikę tikslių jiems priklausančių žemės sklypų kadastrinių matavimų. Savivaldybės darbuotojai (seniūnas ir komunalinio ūkio specialistas) ieškovo ir atsakovo žemės sklypų ribą nustatė vizualiai pagal atsakovo pateiktus preliminarinius jo žemės sklypo matavimus ir dalį išlikusių riboženklų, skiriančių žemės sklypus. 2018 m. ieškovas atliko savo žemės sklypo kadastrinius matavimus ir paaikšėjo, kad pagal savivaldybės išduotą leidimą atsakovas nukirto keturis medžius, augusius ieškovo žemės sklype.
28. Teismai skirtingai sprendė dėl atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos neteisėtų veiksmų (ne)buvimo. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija, sprendama leidimo kirsti medžius išdavimo klausimą, pažeidė bendro pobūdžio atsargumo ir rūpestingumo pareigą, nes jos darbuotojai neįsitikino, jog visi nurodyti kirsti medžiai auga atsakovo žemės sklypo ribose, dėl to buvo nukirsti ieškovo žemės sklype augę keturi sveiki medžiai. Apeliacinės instancijos teismo nuomone, atsakovė

atliko visus būtinus veiksmus leidimui kirsti medžius išduoti, t. y. įvertino viešo registro duomenis apie atsakovui priklausančią žemės sklypą, atsakovo J. B. pateiktą žemės sklypo planą ir jo paaiškinimus apie esančią žemės sklypo ribą, todėl nenustatyti atsakovės neteisėti veiksmai ir jai negali būti taikoma civilinė atsakomybė.

29. Kasaciniame skunde ieškovas nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas, atmetęs ieškinį atsakovei Rokiškio rajono savivaldybės administracijai, netinkamai taikė [CK 6.246–6.249 straipsnius](#), 6.263 straipsnio 2 dalį, 6.271 straipsnio 1 dalį, pažeidė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-87 patvirtintą Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atvejų, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašą. Teisėjų kolegija iš esmės sutinka su šiais kasacinio skundo argumentais.
30. Leidimo kirsti medžius išdavimo dieną galiojusios Tvarkos aprašo redakcijos 13 punkte buvo nustatyta tokia leidimo išdavimo tvarka: 1) želdynų savininkas pateikia savivaldybei argumentuotą prašymą saugotinių medžių ir krūmų kirtimo darbams (13.1 punktas); 2) savivaldybė, gavusi prašymą, paruošia leidimą (esant neaiškiai argumentacijai gali būti prašoma papildomos informacijos iš želdynų savininko ar sukviečiama prie savivaldybės sudaryta Želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija, į kurios sudėtį įeina savivaldybės specialistai, aplinkos apsaugos departamento pareigūnas, kiti specialistai (13.2 punktas); 3) leidimą savivaldybė derina su <...> želdynų ir želdinių savininku ar valdytoju, kai prašymą pateikė ne jis (išskyrus savivaldybę) (13.5.4 punktas).
31. Pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl atsakovės veiksmų teisėtumo ir kitų jos civilinės atsakomybės sąlygų, išvažiuojamajame teismo posėdyje apklausė kaip liudytojus Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos specialistus, kurie, atlikę žemės sklypų ribos patikrinimą vietoje su specialia matavimo įranga ir surašę aktą, konstatavo, kad pagal išlikusius riboženklis ir atsakovo žemės sklypo preliminarūs matavimus nėra galimybės nustatyti tikslios žemės sklypų ribos, o jai nustatyti reikalinga atlikti žemės sklypų kadastrinius matavimus. Pirmosios instancijos teismas, remdamasis šių specialistų parodymais ir kitais byloje surinktais duomenimis, padarė išvadą, kad, neatlikus kadastrinių matavimų, žemės sklypų ribos nustatyti nebuvo galimybės, o savivaldybės darbuotojai (seniūnas ir komunalinio ūkio specialistas) nesielgė atidžiai ir rūpestingai, nes žemės sklypų ribą nustatė tik vizualiai, todėl konstatuoti atsakovės neteisėti veiksmai.
32. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos neteisėtus veiksmus išduodant leidimą kirsti medžius. Pirmą, pažeista Tvarkos aprašo 13.5.4 punkte nustatyta pareiga leidimą suderinti su ieškovu – želdynų ir želdinių savininku. Antra, atsakovės darbuotojai, matydami, kad nėra išlikę visi žemės sklypų ribą žymintys riboženkliai, neturėdami tikslų atsakovo žemės sklypo kadastrinių matavimų, turėjo dėti maksimalias pastangas, kad būtų tiksliai nustatyta žemės sklypų riba, t. y. susisiekti su ieškovu ir išsiaiškinti jo poziciją dėl sklypų ribos, pasikviesti specialistus sklypų ribai nustatyti arba pasiūlyti atsakovui atlikti jo žemės sklypo kadastrinius matavimus. Atsakovės darbuotojai to nepadarė ir žemės sklypų ribą nustatė tik vizualiai, todėl pažeidė bendro pobūdžio pareigą elgtis atsargiai ir rūpestingai.
33. Byloje nustatytos visos atsakovės deliktinės civilinės atsakomybės sąlygos: atsakovės neteisėti veiksmai išduodant leidimą kirsti medžius, ieškovui padaryta žala dėl keturių medžių nukirtimo turint atsakovės išduotą leidimą ir priežastinis ryšis tarp atsakovės neteisėtų veiksmų ir ieškovui padarytos žalos. Nustačius visas atsakovės deliktinės civilinės atsakomybės sąlygas, ji kartu su atsakovu J. B. yra atsakinga už ieškovui padarytą turtinę ir neturtinę žalą.
34. Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad solidarioji atsakomybė taikoma, kai pagal neteisėtus veiksmus ir kilusią žalą saistančio priežastinio ryšio pobūdį nustatomas bendrininkavimas siaurąja prasme, kuris skirstomas į subjektyvųjį ir objektyvųjį bendrininkavimą. Objektyvusis bendrininkavimas – tai atvejai, kai pažeidėjai veikia atskirai, neturėdami bendro ketinimo sukelti žalą, tačiau žala atsiranda tik dėl to, kad kiekvieno jų veiksmas buvo būtinoji žalos atsiradimo priežastis. Kiekvienas iš pažeidėjų prisideda prie žalos atsiradimo iš esmės – be jo žala (visa apimtimi) apskritai nebūtų atsiradusi. Solidarioji atsakomybė taikoma tuo atveju, jei nėra protingo pagrindo priskirti jos atskiras dalis konkrečioms asmenims; nedalomą žalą yra tada, kai negalima išskirti skirtingų interesų pažeidimo arba pažeidus tą patį interesą negalima nustatyti, kuri žalos dalis priskirtina konkrečiam atsakovui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 30 d. nutartis civilinėje byloje e3K-7-143-684/2018; 2020 m. lapkričio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-286-695/2020](#); kt.).
35. Nagrinėjamu atveju ieškovui padaryta žala nukirtus keturis medžius atsirado dėl atsakovų neteisėtų veiksmų: atsakovė Rokiškio rajono savivaldybės administracija neteisėtai išdavė atsakovui J. B. leidimą kirsti medžius, o atsakovas, turėdamas tokį leidimą, juos nukirto. J. B. veiksmų (ne)teisėtumas yra konstatuotas bylą nagrinėjusių teismų ir nėra nagrinėjamos kasacinės bylos dalykas. Kiekvieno atsakovo veiksmas buvo būtinoji žalos atsiradimo priežastis, nes, jeigu atsakovė nebūtų išdavusi leidimo kirsti medžius, tai atsakovas J. B. nebūtų jų nukirtęs ir žala ieškovui nebūtų padaryta. Todėl yra teisinis pagrindas konstatuoti atsakovų objektyvųjį bendrininkavimą, žalos nedalomumą ir jų solidariąją atsakomybę už ieškovui padarytą žalą.
36. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė deliktinę civilinę atsakomybę reglamentuojančias materialiosios teisės normas, o pirmosios instancijos teismas pagrįstai ir teisėtai pripažino atsakovę Rokiškio rajono savivaldybės administraciją solidariai atsakinga su atsakovu J. B. už ieškovui padarytą žalą dėl keturių medžių nukirtimo.

Dėl neturtinės žalos dydžio

37. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas priteisė ieškovui solidariai iš Rokiškio rajono savivaldybės administracijos ir J. B. 4000 Eur neturtinės žalos atlyginimą už 4 neteisėto leidimo pagrindu nukirtus medžius ir iš J. B. 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimą už be leidimo nukirstą medį. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal atsakovų apeliacinius skundus, kuriuose, be kita ko, buvo ginčijamas priteistos neturtinės žalos dydis, pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo priteisimo iš atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos panaikino ir priėmė naują sprendimą – ieškovo A. K. ieškinį atsakovei Rokiškio rajono savivaldybės administracijai atmetė; pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo iš atsakovo J. B. panaikino ir priėmė naują sprendimą – ieškovo A. K. ieškinį atsakovui J. B. dėl neturtinės žalos atlyginimo atmetė. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas netinkamai aiškino teisės normas, reglamentuojančias neturtinės žalos atlyginimą, ir nepagrįstai priteisė neturtinės žalos atlyginimą ieškovui.
38. [CK 6.250 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtinimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais.
39. Neturtinės žalos atlyginimo instituto paskirtis – teisingai kompensuoti patirtą dvasinį skausmą, sukrėtimą, emocinę depresiją, kitus neigiamus išgyvenimus ir nepatogumus. Teismo pareiga yra nustatyti teisingą kompensaciją už patirtus neturtinio pobūdžio išgyvenimus, praradimus, parenkant tokią piniginę satisfakciją, kuri kiek galima teisingiau kompensuotų nukentėjusiojo neturtinėms vertybėms padarytą žalą. [CK 6.250 straipsnio](#) 2 dalyje, kurioje nurodyta, kad teismas, nustatydamas neturtinės žalos dydį, atsižvelgia į jos pasekmes, šią žalą padariusio asmens kaltę, jo turtingumą padėti, padarytos turtinės žalos dydį bei kitas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, taip pat į sąžiningumą, teisingumą ir protingumą kriterijus. Šis įtvirtintas nebaigtinis neturtinės žalos dydžiui nustatyti reikšmingų kriterijų sąrašas laikytinas pagrindiniu (universalium) sąrašu tokių kriterijų, kurie turėtų būti teismo ištirti ir įvertinti kiekvienu konkrečiu atveju (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 25 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-80-706/2015](#)).

40. Kasacinio teismo išaiškinta, kad teisingam kompensacijos už neturtinę žalą dydžio nustatymui svarbu, į kokias vertybes buvo kėsintasi ir koku būdu jos buvo pažeistos, nes civilinėje teisėje galioja principas, kad kuo aukštesnė ir svarbesnė vertybė, tuo stipriau ji turėtų būti ginama. Kiekvieno konkrečiu atveju pažeidžiamą skirtingą įstatymu saugomą teisinę vertybę, taigi neturtinę žalą patiriama individualiai, todėl, be [CK 6.250 straipsnio](#) 2 dalyje išvardytų ir teismo konkrečiu atveju reikšmingomis pripažintų aplinkybių, kaip į vieną iš kriterijų neturtinės žalos atlyginimo dydžiui nustatyti teismas privalo atsižvelgti į pažeistos teisinės vertybės pobūdį, specifiką, kaip į objektyvų kriterijų siekiant užtikrinti nukentėjusiojo patirtą dvasinį bei fizinį skausmą kuo labiau kompensuojantį ir kartu lygiateisiškumo bei proporcingumo principus atitinkantį neturtinės žalos atlyginimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-416/2009](#); 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-539/2012; kt.). Orientacinis neturtinės žalos atlyginimo dydis nustatomas analizuojant teismų priteistus dydžius bylose, kurių aplinkybės panašios į tos bylos, kurioje siekiama nustatyti piniginę kompensaciją už neturtinę žalą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. liepos 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-205-313/2020](#), 82 punktas).
41. Šioje byloje ieškovas jam padarytą neturtinę žalą įvertino 13 000 Eur suma, nurodymas, kad dėl atsakovų neteisėtų veiksmų jis patyrė stiprius dvasinius išgyvenimus, nes buvo nukirsta pati gražiausia medžių linija, pažeistas kraštovaizdis ir išniektintas *duomenys neskelbtini* M. R. palikimas. Medžiai buvo visiškai sveiki, nekėlė niekam jokio pavojaus, džugino, skleidė ramybę jam ir į dvarą atvykstantiems žmonėms. Jis neturi jokių galimybių atkurti pažeistą kraštovaizdį, nes net ir at sodinti medžiai savo brandą pasieks tik po 40–50 metų. Ieškovas nuolat patiria neigiamas emocijas, nes pažeistas kraštovaizdis yra visada jam prieš akis. Dėl nuolatinių išgyvenimų žymiai pablogėjo jo sveikata (padidėjo kraujospūdis, jis neužmiega naktimis, jaučia nervinį išsekimą). Jis susidūrė su valdžios institucijų abejingumu, buvo šokiruotas savivaldybės tarnautojos pasakymo, kad „nereikia nervintis dėl nukirstų medžių, nes turės malkų“.
42. Pirmosios instancijos teismas iš dalies patenkino ieškovo reikalavimą, priteisdamas jam iš atsakovų Rokiškio rajono savivaldybės administracijos ir J. B. solidariai 4000 Eur neturtinės žalos atlyginimo už keturis nukirstus medžius turint savivaldybės leidimą, ir atskirai iš atsakovo J. B. 1000 Eur už vieną medį, kurį jis nukirto savavališkai. Teismas padarė išvadą, kad dėl nukirstų medžių ieškovas neabejotinai patyrė emocinius išgyvenimus, tačiau neįrodė, jog patyrė didelius dvasinius sukrėtimus, todėl neturtinės žalos atlyginimas mažintinas. Apeliacinės instancijos teismas ieškovo reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo atmetė kaip neįrodytą.
43. Teisėjų kolegija, įvertinusi ieškovo argumentus dėl jam padarytos neturtinės žalos, sutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, kad dėl nukirstų medžių ieškovas neabejotinai patyrė emocinius išgyvenimus, todėl atsakovai privalo jam atlyginti patirtą neturtinę žalą. Tačiau pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl neturtinės žalos atlyginimo dydžio, nukrypo nuo šios nutarties 40 punkte nurodytos kasacinio teismo praktikos, nes neatsižvelgė į ieškovo pažeistos teisinės vertybės pobūdį ir teismų priteisiamą neturtinės žalos atlyginimo dydį bylose, kuriose žala padaroma turtui ar pažeidžiamos turtinės teisės.
44. Minėta, kad civilinėje teisėje galioja principas, pagal kurį kuo aukštesnė ir svarbesnė vertybė, tuo stipriau ji turėtų būti ginama. Pirmosios instancijos teismas, sumažindamas ieškovo prašomos neturtinės žalos atlyginimo dydį nuo 13 000 Eur iki 5000 Eur, neatsižvelgė į ieškovo pažeistos neturtinės vertybės pobūdį ir į teismų praktiką dėl neturtinės žalos atlyginimo dydžių (žr. šios nutarties 45 punktą). Pažymėtina, kad vertybių skalėje svarbiausiomis pripažįstamos asmens gyvybė ir sveikata, todėl ir teismų praktikoje didžiausios sumos neturtinei žalai atlyginti priteisiamos, kai tokia žala patiriama dėl svarbiausių vertybių pažeidimo – asmens gyvybės netekimo ir sveikatos sužalojimo. Nagrinėjamu atveju ieškovo patirta neturtinė žala dėl padarytos žalos turtui, kuris yra atkuriamą vertybę.
45. Kasacinio teismo praktika dėl neturtinės žalos atlyginimo, kai žala padaroma turtui ar pažeidžiamos turtinės teisės, negausi. Tokio pobūdžio bylose, priklausomai nuo individualių bylos aplinkybių, priteistos neturtinės žalos atlyginimo dydžių ribos yra maždaug nuo 86 Eur iki 2000 Eur (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-166/2009; 2009 m. birželio 1 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-256/2009](#); 2013 m. liepos 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-417/2013](#); 2015 m. rugpjūčio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-456-684/2015; kt.). Pavyzdžiui, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 14 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-166/2009](#) už tyčinį turto (poilsio namo, pirties ir juose buvusio turto) sudeginimą ieškovui iš atsakovės priteista beveik 2000 Eur (7000 Lt) neturtinės žalos atlyginimo. 2015 m. rugpjūčio 6 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-456-684/2015](#) už statinių (metalinio garažo, metalinio namelio, metalinio tualetu) suniokojimą savavališkai vykdant tariamą teisę į ieškovui nuosavybės teise priklausantį žemės sklypą iš atsakovų solidariai priteisė 868,86 Eur (3000 Lt) neturtinės žalos.
46. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, sprendžia, kad šiuo konkrečiu atveju ieškovui iš atsakovų solidariai priteistinas 2000 Eur neturtinės žalos atlyginimas už 4 medžius, nukirstus turint neteisėtai išduotą leidimą, o iš atsakovo J. B. priteistinas 500 Eur neturtinės žalos atlyginimas už neturint išduoto leidimo nukirstą vieną medį. Tokios sumos, teisėjų kolegijos vertinimu, atitinka konstitucinį teisingo žalos atlyginimo principą (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 2 dalis), [CK 6.250 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtintus ir tokios kategorijos bylose teismo taikomus neturtinės žalos nustatymo kriterijus, sąžiningumo, teisingumo ir proporcingumo principus.
47. Teisėjų kolegija nepasisako dėl kitų kasacinio skundo argumentų, nes jie neturi reikšmės bylos galutiniam teisiniui rezultatui, teisės aiškinimui ir taikymui.

Dėl bylos procesinės baigties

48. Apibendrinama pirmiau nurodytus motyvus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė deliktinę civilinę atsakomybę reglamentuojančias materialiosios teisės normas, todėl apeliacinės instancijos teismo sprendimas naikintinas. Pirmosios instancijos teismas iš esmės tinkamai taikė deliktinę civilinę atsakomybę reglamentuojančias materialiosios teisės normas, tačiau nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl neturtinės žalos atlyginimo dydžio nustatymo, todėl teismo sprendimo dalis dėl žalos atlyginimo priteisimo solidariai iš atsakovų ir atskirai iš atsakovo J. B. keistina, sumažinant priteisto neturtinės žalos atlyginimo dydį už kiekvieną nukirstą medį nuo 1000 Eur iki 500 Eur ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

49. Jeigu kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą ([CPK 93](#) straipsnio 5 dalis).
50. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1, 2 dalyse įtvirtintas bendrąsias bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisykles šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą; jeigu ieškinyje patenkintas iš dalies, bylinėjimosi išlaidų atlyginimas priteisiamas ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai atmestų ieškinio reikalavimų daliai.
51. Teisėjų kolegija pažymi, kad, nors [CPK](#) normose nenustatyta bylinėjimosi išlaidų paskirstymo bylose dėl neturtinės žalos atlyginimo išimčių, tačiau, atsižvelgiant į neturtinės žalos atlyginimo specifiką, kad neturtinės žalos dydį galutinai nustato teismas, skirstant bylinėjimosi išlaidas tokio pobūdžio bylose, turi būti vadovaujamasi teisingumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijais ([CPK 3 straipsnio](#) 7 dalis), taip pat [CPK 93 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta galimybė nukrypti nuo bendrųjų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių.

52. EŽTT 2013 m. liepos 18 d. sprendime, priimame byloje *Klauz prieš Kroatiją*, Nr. 28963/10, konstatavo teisę į teisminę gynybą pažeidimą, nes kitos šalies patirtų atstovavimo išlaidų prisidėjimas prie paties pareiškėjo atstovavimo išlaidų efektas buvo toks, jog jis prarado beveik visą jam priteistą kompensaciją: tenkinus ieškinį dėl neturtinės žalos priteisimo, pareiškėjas buvo įpareigotas padengti kitos šalies atstovavimo išlaidas, ir galutinė jo gauta suma buvo sumažinta dėl priteistų bylinėjimosi išlaidų, nepaisant fakto, kad teismai vieningai buvo nusprendę, jog jis turi teisę į kompensaciją dėl patirtos neturtinės žalos.
53. Šioje byloje ieškovas buvo pareiškęs du reikalavimus – dėl turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo. Kasaciniam teismui priėmus galutinį sprendimą dėl bylos esmės, abu šie reikalavimai patenkinti iš dalies – ieškovui priteista iš viso 1026 Eur turtinės ir 2500 Eur neturtinės žalos atlyginimo. Ieškovas iš viso šiame procese patyrė 4770 Eur bylinėjimosi išlaidų (2589 Eur – pirmosios instancijos, 800 Eur – apeliacinės instancijos ir 1381 Eur – kasaciniame teisme); atsakovas J. B. – 2836 Eur (1700 Eur – pirmosios instancijos, 1136 Eur – apeliacinės instancijos teisme, kasaciniame teisme patirtas išlaidas patvirtinančių dokumentų nepateikė).
54. Teisėjų kolegijos vertinimu, tai, kad byloje yra konstatuotas ieškovo emocinių išgyvenimų dėl nukirstų medžių faktas, kaip neturtinės žalos atlyginimo pagrindas, yra kertinis veiksnys sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo. Atsižvelgdama į tai, taip pat į [CPK 93 straipsnio](#) 4 dalyje nustatytą galimybę nukrypti nuo bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių, Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką (žr., pvz., 2013 m. liepos 18 d. sprendimą byloje *Klauz prieš Kroatiją*, Nr. 28963/10), siekį užtikrinti ieškovo teisę į teisminę gynybą, teisėjų kolegija sprendžia, kad yra pagrindas bylinėjimosi išlaidų šioje byloje neskirstyti pagal tenkintų ir atmestų reikalavimų dalį (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. liepos 4 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-371/2014](#)).
55. Atsižvelgdama į šalių patirtų bylinėjimosi išlaidų dydį, teisėjų kolegija nusprendžia neskirstyti ieškovo ir atsakovo J. B. bylinėjimosi išlaidų, patirtų visų instancijų teismuose, tarpusavyje, ir palikti šalis prie jų turėtų išlaidų. Taip pat teisėjų kolegija nusprendžia priteisti ieškovui trečdalį (1590 Eur) bylinėjimosi išlaidų, patirtų visų instancijų teismuose, iš atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos.
56. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad į bylą yra pateiktas antstolės Irenos Bakšienės 2020 m. rugpjūčio 13 d. Patvarkymas Nr. S-20-115-39820 dėl vykdomosios bylos užbaigimo ir elektroninio vykdomojo dokumento gražinimo, patvirtinantis, jog apeliacinės instancijos teismo sprendimas buvo įvykdytas. Pagal [CPK 762 straipsnio](#) 1 dalį, jeigu teismas, išnagrinėjęs bylą apeliacine ar kasacine tvarka, savo nutartimi galutinai išsprendžia ginčą dėl teisės arba nutraukia bylą, arba palieka ieškinį nenagrinėtą, jis privalo išspręsti sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą, išskyrus atvejus, kai pagal byloje esančią medžiagą išspręsti sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą nagrinėjant bylą apeliacine ar kasacine tvarka nėra galimybės. Tokiu atveju šis klausimas perduodamas spręsti pirmosios instancijos teismui. Sprendimo įvykdymo atgręžimo paskirtis – užtikrinti, kad, panaikinus neteisėtą ir įvykdytą teismo sprendimą, išieškotojas ir skolininkas būtų gražinti į iki teismo sprendimo vykdymo buvusią padėtį, t. y. atvejai, kai skolininkui gražinama viskas, kas buvo išreikalauta vykdant panaikintą teismo sprendimą. Teismo sprendimo įvykdymo atgręžimo atveju skolininkas turi teisę reikalauti gražinti viską, ką vykdant teismo sprendimą iš jo gavo išieškotojas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-222/2014).
57. Nagrinėjamu atveju, kasaciniam teismui panaikinus apeliacinės instancijos teismo sprendimą, pakeitus pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį dėl žalos atlyginimo, nusprendus neskirstyti ieškovo ir atsakovo J. B. bylinėjimosi išlaidų, patirtų visų instancijų teismuose, tarpusavyje, bei priteisti ieškovui iš atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos trečdalį (1590 Eur) bylinėjimosi išlaidų, patirtų visų instancijų teismuose, turi būti išspręstas panaikinto apeliacinės instancijos teismo sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimas. Tačiau pagal byloje esančią medžiagą šioje proceso stadijoje išspręsti sprendimo įvykdymo atgręžimo klausimą nėra galimybės, todėl jis perduodamas spręsti pirmosios instancijos teismui.
58. Pirmosios instancijos teisme patirta 11,40 Eur, kasaciniame teisme – 18,26 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad ši suma priteistina valstybei lygiomis dalimis (po 9,89 Eur) iš ieškovo ir abiejų atsakovų ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 93 straipsniai, 96 straipsnio 2 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktais, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 5 d. sprendimą. Panevėžio apylinkės teismo 2019 m. gruodžio 10 d. sprendimo dalį dėl žalos atlyginimo pakeisti ir ją išdėstyti taip:

„Priteisti ieškovui A. K. (a. k. *duomenys neskelbtini*) solidariai iš atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos (j. a. k. 188772248) ir atsakovo J. B. (a. k. *duomenys neskelbtini*) 711 (septynis šimtus vienuolika) Eur turtinės žalos atlyginimo, 2000 (du tūkstančius) Eur neturtinės žalos atlyginimo ir 5 procentų dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

Priteisti ieškovui A. K. (a. k. *duomenys neskelbtini*) iš atsakovo J. B. (a. k. *duomenys neskelbtini*) 315 (tris šimtus penkiolika) Eur turtinės žalos atlyginimo, 500 (penkis šimtus) Eur neturtinės žalos atlyginimo ir 5 procentų dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo“.

Priteisti ieškovui A. K. (a. k. *duomenys neskelbtini*) iš atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos (j. a. k. 188772248) 1590 (vieną tūkstantį penkis šimtus devyniasdešimt) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų visų instancijų teismuose.

Priteisti valstybei iš ieškovo A. K. (a. k. *duomenys neskelbtini*), iš atsakovės Rokiškio rajono savivaldybės administracijos (j. a. k. 188772248) ir iš atsakovo J. B. (a. k. *duomenys neskelbtini*) po 9,89 Eur (devynis Eur 89 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo (ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660).

Perduoti Panevėžio apylinkės teismui spręsti klausimą dėl panaikinto Panevėžio apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 5 d. sprendimo įvykdymo atgręžimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Antanas Simniškis

Dalia Vasarienė